

N:o 18.

Af Herr Hasselrot, Carl, angående förändring af 23 § i Kongl. Förordningen om kyrkostämman samt om kyrkoråd och skolråd m. m.

Då allmänt erkännes den stora vikt och betydelse folkskolan för vårt land eger och att på dess utveckling och fullkomnande till stor del beror folkets väl, enär dess lycka och välbefinnande hufvudsakligen beror på det mått af gudsfruktan, upplysning och medborgerlig dygd det eger samt folkskolan är den bildningsanstalt, der folket skall dertill uppfostras, torde det vara en af våra första pligter att tillse det folkskolan i möjligaste måtto uppfyller detta sitt stora ändamål och att de hinder, som därför ligga i vägen, varda undanröjda.

Ett bland dessa hinder förefinnes, efter min åsigt, i stadgandet uti 23 § af Kongl. Förordningen om kyrkostämman, kyrkoråd och skolråd, att pastor skall vara sjelfskrifven ordförande i skolrådet. Villigt och tacksamt erkännande att folkskolan i allmänhet i presten har sin bästa målsman, visar dock erfarenheten, att förhållandet icke allestädes är sådant.

Det gifves nemligen fall då pastor i följd af ålder eller sjuklighet icke är lämplig att vara ordförande i skolrådet. Man kan ock vara en utmärkt prest och god själasörjare utan att derföre vara passande för skolan. I större pastorat med flera socknar och folkskolor kan pastors tid dessutom vara af andra embetsgöromål så upptagen, att han ej hinner egna skolan den tillsyn och den ledning den kräver, utan att tala om att prester finnas, som hafva en ganska skef uppfattning af folkskolans ändamål och som anse den endast vara en innanläsningsanstalt och en förberedande kurs för nattvardsundervisningen, der barnen uteslutande sysselsättas med utanlexor i katkesen, den bibliska historien, icke besinnande att religionsundervisningen hufvudsakligen bör vara prestens ensak och att folkskolan bör afse att bibringa folkets barn en allmän medborgerlig bildning samt praktiska, för lifvet nyttiga kunskaper.

Det synes mig här af vara temligen uppenbart att stadgandet, det pastor ovilkorligen skall vara ordförande i skolrådet, icke kan vara lämpligt eller gagneligt, serdeles om man besinnar, att en pastor, vore han än så olämplig för skolan, ej

kan entledigas från ordförandebefattningen i skolrådet, utan att skiljas från prest-embetet, hvilket icke faller sig så lätt.

Då nu folkskolan är en kommunens angelägenhet, bör den ock byggas på kommunal grund och äfven deraf följer, att pastor ej bör vara sjelfskrifven ordförande i skolrådet, utan att denna befattning bör genom val uppdragas åt den dertill mest passande, dervid det utan tvifvel skall inträffa, att pastor, om han är en vän af folkskolan och icke är derifrån förhindrad af sjukdom, ålder eller annat dylikt förfall, skall till ordförande i skolrådet inväljas; men på det att han alltid och under alla förhållanden må ega deltaga i ledningen af barnens undervisning, bör han alltid vara sjelfskrifven ledamot af skolrådet, likasom han nu enligt kommunalstadgan, eger rätt att i fråga om fattigvården deltaga i kommunal-nämndens öfverläggningar. Om vidare stadgas, att skolrådets öfrige ledamöter utses genom val och att skolrådet inom sig utser sin ordförande, synas mig de vid sista riksdag mot mitt då väckta enahanda förslag framställda svårigheter bäst lösta. Genom denna anordning undanrödjes ock hindret för en pastor, som icke inom alla församlingarne af sitt pastorat har rösträtt eller är valbar, att det oakadt kunna väljas till ordförande i alla socknarnes skolråd, om hans tid det medgifver och han är till befattningen passande.

Jag tillåter mig alltså vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 23 § i Kongl. Förordningen om kyrkostämma, kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 må erhålla följande förändrade lydelse:

»Kyrkoherden, eller den hans embete förestår, eller ock annan prestman, som han för något tillfälle kan dertill förordna, är i kyrkorådet ordförande.

I den annex- eller kapellförsamling, vid hvilken serskild prestman finnes anställd, skall han föra ordet, när kyrkoherden eller den, som hans embete förvaltar, ej är i stämman tillstädes.

Ledamöter i kyrkorådet äro församlingens kyrkovärdar samt så många å kyrkostämma valde, för gudsfruktan och nit kände män, som församlingen finner lämpligt utse.

Till ledamöter i skolrådet eger församlingen likaledes att å kyrkostämma utse lämpligt antal för nit om skolväsendet kände män. I skolrådet vare dock kyrkoherde, eller den hans embete förestår, alltid sjelfskrifven ledamot. Skolrådet väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

I såväl kyrkorådet, som skolrådet må ledamöternes antal, ordföranden inberäknad, icke understiga fem.

Ledamöterne i kyrko- och skolråden väljas för fyra års tid.»

samt att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, derest ofvannämnda beslut vinner Kongl. Maj:ts samtycke, måtte täckas i öfverensstämmelse härmed vidtaga de förändringar i Kongl. Stadgan om folkundervisningen i Riket den 18 Juni 1842, och öfriga hithörande författningar, som till följd af samma beslut blefve erforderliga.

Stockholm den 24 Januari 1868.

Carl Hasselrot.

N:o 19.

Af Herr Hasselrot, Carl, angående dödsstraffets afskaffande.

Det gifves vissa frågor, hvilka ej kunna falla, innan de blifva på ett tillfredsställande sätt lösta. Ibland dessa är frågan om dödsstraffets afskaffande. Jag behöfver icke upptaga Kammarens tid med utveckling af skälen för orättmätigheten, obehöfligheten och skadligheten af detta grymma, onaturliga straff. Det är så nyss frågan härom här på detta rum afhandlades, att skälen för och emot dess afskaffande lefva i friskt minne och lika litet behöfva dessa skäl utvecklas för att inom det Utskott, dit frågan lärer blifva öfverlemnad, söka bereda framgång åt förslaget. Frågan är nemligen utredd inom litteraturen och inom Representationen. Den utgör endast en tidsfråga, — om vårt folk ännu är moget för denna lagförändring.

Då jag härom är innerligt öfvertygad och då jag lifligt önskar, att detta lagbud, som är en kvarlefva af fordna tiders råhet och grymhet och som för närvarande endast utgör ett straffhot, som sällan om någonsin lärer komma att tillämpas, så snart som möjligt måtte utplånas ur vår på ädla och kristliga grunder i öfrigt byggda strafflag, vågar jag, under åberopande af hvad jag vid sista riksdagen i ämnet anför, i ödmjukhet föreslå,

att Riksdagen i underdånig skrifvelse, med uttalande af den åsigt att dödsstraffet bör såsom straffart ur nu gällande strafflag borttagas, måtte i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t